

УНИВЕРЗИТЕТ „ ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ ” – ШТИП

**ЕДИНИЦА НА УНИВЕРЗИТЕТОТ
Методика на наставата по религиско образование**

ШТИП

ПОСТОЛОВСКИ ГОРАН

ИСТОРИСКИ АСПЕКТ НА БРЕГАЛНИЧКАТА ЕПАРХИЈА

- СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ ТРУД -

Штип, мај, 2013

Комисија за оценка и одбрана

Ментор:

Проф. д-р Кирил Цацков

Член:

Проф.д-р Снежана Мирасчиева

Член:

Проф. д-р Владо Петровски

ИСТОРИСКИ АСПЕКТ НА БРЕГАЛНИЧКАТА ЕПАРХИЈА

РЕЗИМЕ

За областите по Брегалница се врзани историски и литературни податоци кои зборуваат за најзначајните настани во животот на Словените во Македонија. И покрај легендарните податоци, со мисијата на Константин Кирил Филозоф започнува покрстувањето и ширењето на писменоста на словенски јазик помеѓу Словените на Брегалница. Организирањето на првата словенска епископија на Брегалница и подигањето на црквата, во која се пренесени моштите на Тивериополските-Струмички маченици, претставува посебен историски настан во животот на Словените во Македонија и почетокот на прва организирана словенска црква на Балканот. Богослужењето во овој катедрален храм е изведувано на словенски јазик од свештенички клир обучен од Климента.

Откривањето на овој репрезентативен храм со Martyrium од крајот на IX и почетокот на X век на Брегалница, недалеку од Крупиште, недвосмислено го поврзува првото организирано словенско црковно средиште во Македонија. Определувањето на првата словенска епископија е јасно одбележано кај Теофилакт кој наведува дека се наоѓала на Брегалница (*έν τή τής Βραγαληνίτζης ἐπίσκοπή*).

Клучни зборови: Брегалница, епископија, Словени, Македонија, Константин Кирил Филозоф, Крупиште.

HISTORICAL ASPECT OF BREGALNITZA DIOCESES

ABSTRACT

For areas Mon Bregalnica related historical and literary information that talk about the most important events in the life of the Slavs in Macedonia. Despite the legendary data, with the mission of Constantine Cyril the Philosopher starts conversion and the spread of literacy among the Slavic language of Slavs Bregalnica. The organization of the first Slavic bishopric of Bregalnica and raising of the church, which transferred the relics of martyrs Tiberiopolitan-Strumica, a special historical event in the life of the Slavs in Macedonia and the beginning of the first organized church Slavic Balkans. Ministering to God in this cathedral was made of the Slavic language of priestly clergy trained by Clement.

The discovery of this temple with Martyrium representative of the end of the beginning of IX and X century Bregalnica near Krupiste, unequivocally linking the first organized church Slavic center in Macedonia. The determination of the first Slavic bishopric is clearly marked with Theophylact saying that was located on Bregalnica (έν τή τής Βραγαληνίτζης έπίσκοπή).

Key words: Bregalnica Bishopric, Slavs, Macedonia, Constantine Cyril the Philosopher, Krupiste.

СОДРЖИНА

Резиме

Содржина

1. Вовед.....	7
2. Општи просторни карактеристики.....	10
3. Историски и црковни прилики.....	14
4. Епископии и црковни центри.....	21
4.1. Баргала.....	21
4.2. Епископска базилика.....	22
4.3. Епископска резиденција.....	22
4.4. Запапа.....	23
4.5. Црквата Св. Никола.....	24
4.6. Базиликата под црквата Св. Никола.....	24
5. Епархии.....	25
5.1. Мороздвишка епархија.....	25
5.2. Злетовска епископија.....	27
6. Утврдени градови по текот на Брегалница.....	30
6.1. Градот Баргала. Горен Козјак.....	31
6.2. Калата, Македонска Каменица.....	33
6.3. Градиште, Мородвиз.....	33
6.4. Кале, Винаца.....	34
6.5. Кале, Крупиште.....	35
6.6. Црквиште, Соколарци.....	36
6.7. Балвански Рид, Балван.....	36
6.8. Исар Кале, Штип.....	37
6.9. Ежов Град, Ерџелија.....	37
6.10. Хисар, Црешче.....	38
7. Крстовидни цркви по Брегалница.....	38
7.1. Црквата Св. Ѓорѓи во Горен Козјак.....	39

7.2.	Крстовидната црква во Мородвиз.....	40
7.3.	Црквата кај Жиганци.....	41
7.4.	Црквата во Теранци.....	42
8.	Брегалничката мисија.....	43
9.	Најновите состојби во Брегалничката епархија.....	46
9.1.	Штипското архиерејско намесништво.....	48
9.2.	Радовишкото архиерејско намесништво.....	53
9.3.	Кочанското архиерејско намесништво.....	57
9.4.	Делчевското архиерејско намесништво.....	58
10.	Новоизградени и осветени храмови.....	59
11.	Заклучок.....	60
	Користена литература.....	61